

วิไลวรรณ คมขำ. 2548. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ของหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ISBN 974-284-382-1]

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์พิษณุ อุตตะมะเวทิน

บทคัดย่อ

170816

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยอาศัย
การมีส่วนร่วมของชุมชน ของหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือน สิงหาคม
2548 ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลทั่วไปของชุมชน สาเหตุที่มารดาไม่ให้นมแม่อย่างเดียวย่าง
น้อย 4 เดือน หย่านมเร็ว ให้อาหารเสริมทารกเร็วเกินไป ประกอบด้วย ศึกษาถึงวิธีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม
ของชุมชน และการปรับเปลี่ยนความรู้ ทักษะคติ การปฏิบัติของมารดาที่มีบุตรอายุ 0-24 เดือน ก่อนและหลังดำเนิน
กิจกรรม

ผลจากการศึกษาสาเหตุที่ทำให้มารดาไม่ให้นมแม่อย่างเดียว 4 เดือน คือ มารดาต้องไปทำงาน ทำให้
ไม่สะดวกในการให้นมลูก กลัวเด็กไม่แข็งแรง และลูกร้องไห้รบกวน สาเหตุที่มารดาให้ลูกหย่านมเร็ว คือ
ไม่สะดวกเวลาไปทำธุระนอกบ้าน บุคคลอื่นสามารถดูแลได้ถ้าให้นมผสม สื่อโฆษณาทำให้เกิดการเลียนแบบ
ส่วนสาเหตุที่มารดาให้อาหารเสริมเร็วเกินไปคือลูกร้องไห้กวน กลัวลูกไม่อึด กลัวลูกไม่โต ขาดบอกให้ป้อน
ผลการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 2
การมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผล
ประโยชน์ ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้ได้แนวทางและกิจกรรมในการปรับเปลี่ยนความรู้
ทักษะคติ การปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้มารดาที่มีบุตรอายุ 0-24
เดือนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้ความรู้ในชุมชนและในโรงเรียน ผลของการดำเนิน
กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกลุ่มต่างๆ คือ แม่ที่มีบุตรอายุ 0-24 เดือน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลี้ยงลูกด้วย
นมแม่ ครู เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข พบว่า
บุคคลทุกกลุ่ม ได้ดำเนินงานร่วมกันตลอดกระบวนการ ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนิน
งาน ตลอดจนถึงขั้นการประเมินผล อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมในบางกลุ่มยังมีน้อย เช่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ
เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้แก่ สามี ย่า ยาย หรือบุคคลอื่นๆที่คอยดูแลเด็ก ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ใกล้ชิด และคอย
สนับสนุนช่วยเหลือแม่ในการให้นมลูก ถ้ากลุ่มคนเหล่านี้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น จะทำให้การเลี้ยงลูกด้วย
นมแม่ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามชุมชนยังคิดว่าการมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่
สาธารณสุข ครู น่าจะเป็นหลักในการดำเนินงานในครั้งนี้อีกครั้งต่อไป ถึงแม้มีกลุ่มอาสาสมัครมีความเข้มแข็ง
แต่กลุ่มนี้ยังขาดความเชื่อมั่นในการให้คำแนะนำด้านสุขภาพ และยังต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ความเชื่อถือในตัวบุคคลที่เคยยึดติดมานาน พร้อมทั้งการกระตุ้นที่สม่ำเสมอ การติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ จะ
ทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประสบความสำเร็จมากขึ้น ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่าหลังดำเนิน โครงการมารดาที่
มีบุตรอายุ 0-24เดือนมีความรู้ ทักษะคติการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนดำเนิน โครงการเนื่องจากมารดาได้รับ

170816

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ช่วงฝากครรภ์ และคลอดที่โรงพยาบาล เมื่อกลับบ้านก็ได้รับการดูแลต่อเนื่อง จากการที่มารดาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วม กิจกรรมตลอดกระบวนการ ทำให้รับทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นถ้าให้หย่านมและให้อาหารเสริมทารกเร็วเกินไป รวมทั้งการได้รับการดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนให้กำลังใจจากบุคคลในครอบครัว ชุมชนทำให้มารดามีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติเพิ่มขึ้น

การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ทำให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจ มีความสามัคคี และยังช่วยให้โครงการต่างๆ ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถดูแลและดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

Wilaiwan Komkham. 2005. **The Community Participation for Modification of Breast Feeding Practices**

A Village of Udonthani Province. Master of Public Health Thesis, Graduate School,

Khon Kaen University. [ISBN 974-284-382-1]

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Pissanu Uttamavatin

ABSTRACT

170816

The purpose of this research was to study the breast fed adjustment Behavioral with the community participation of one village in UdonThani Province during the month of January to August 2005. The study was qualitative in the general collecting of the community. The reason that the mothers did not only breast fed at least 4 months, quick weaned or supplemented food, was told by a grandmother. There are 5 stages of the participation as follow. Step 1. The problems searching and a caused participated. Step 2. Planning participation. Step 3. Developing participation. Step 4. Gaining participation and Step 5. The assessing participation, to be the tendency and the activities of the knowledge adjustment, attitudes, mother performance regarding the breasted fed. Knowledge providing in the community and the schools. The result s of the activities performance in the participation of a various communities were mother who has a child 0-24 months, The concerns of the breasted fed, teachers, public health officers, community leaders, the members of Sub-District Administration Organization, public health voluntary, found that every one of them together performed through the process. From planning, performing, to the assessing. However, some group had a less participation such as the concerns with a breasted fed. Likes husband grandmothers and other person that child cared. These people are supported and closed to a mother who is breasted fed. If, theses people participated more, the breasted fed will be more successful. However, the communities required the officials especially the public health officers, teachers to be a core for health advised. Even the voluntary group was strong but lack of the confidential in the health advisement as well as the continued activation periodic assessment. The result of the activity performing found that post-project performance of a breasted fed to a child aged 0-24 months, with knowledge, the performing attitudes more pre-project. Due to the mothers were advised from the officers during a pregnancy cared and delivered at the hospital. When returned home will be continued care. From the activity participation of the mothers and the concerning persons through the processes, found that they acknowledged and affected to be happened if quick weaned and food supplemented included the cares, support from the family members, and the communities to be knowledge, attitudes to more performing

The participation of the communities on the problem solving and developing gave a pride, unity and assisted to a various projects to meet with the community requirement and the population's participation which was one of the device to help the communities able to look after and endured development.